

Inleiding bij het rondetafelgesprek van de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer over het Draghi-rapport over de toekomst van het Europese concurrentievermogen op 11 december 2024

Dank voor de uitnodiging voor deze ronde tafel over het Draghi-rapport. Om te beginnen, ik ben blij met dit rapport. Het Draghi-rapport biedt belangrijke en zeer relevante aanbevelingen voor het versterken van de Europese economie, met name gericht op verhoging van de productiviteit.

Nederland kan hieraan bijdragen en er tegelijk baat bij hebben. Niet alleen omdat dit positief is voor de groei en productiviteit in Nederland; ook omdat de Nederlandse welvaart in een wereld die steeds meer gefragmenteerd raakt, beschermd wordt door een economisch sterke Europese Unie. Dit hebben we uitgewerkt in ons *position paper*. Daaruit wil ik hier twee punten lichten: het belang van het versterken van de langetermijngroei, en de wijze van financiering van de extra investeringen, ook in het belang van die langetermijngroei.

Verhoging van de productiviteit is noodzakelijk voor het behoud van Europa's concurrentiepositie en sociale welvaartsmodel. Een hogere productiviteitsgroei vergt structurele hervormingen en investeringen in zowel kapitaalgoederen als kennis en vaardigheden. Het Draghi-rapport bevat hiertoe veel verstandige hervormingsvoorstellen. Daarnaast is productiviteitsgroei gebaat bij meer bedrijfsdynamiek, ofwel het makkelijker toe- en uittreden van bedrijven.

Kritischer zijn we over de voorstellen in het rapport over industrie- en mededingingsbeleid, omdat deze vooral bestaande belangen lijken te dienen. Verdere versterking van de Europese interne markt blijft ook noodzakelijk. Hiervoor is overigens al eerder dit jaar het zeer relevante Letta-rapport verschenen. Ook het IMF heeft recent laten zien dat alleen al het versterken van de Europese binnenmarkt een fors positief effect op groei en productiviteit kan hebben.

Het rapport bepleit daarnaast extra investeringen, die deels productiviteitsverhogend zijn. Die zullen vooral privaat

gefinancierd moeten worden. Een belangrijk instrument om dat te bereiken is een Europese kapitaalmarktunie. Die helpt om de relatief hoge spaaroverschotten in de EU in te zetten voor investeringen, die vooral nodig zijn in de vorm van durfkapitaal.

Als de genoemde stappen worden gezet, naar een sterkere binnenmarkt en een kapitaalmarktunie, dan zijn we een heel eind op weg. Het Draghi-rapport bepleit ook meer overheidsinvesteringen. Dat is wel een uitdaging, want veel landen moeten hun overheidstekort terugbrengen. Dat maakt het moeilijk om de nationale uitgaven substantieel te verhogen. De ruimte op de EU-begroting is ook beperkt.

Het Draghi-rapport bepleit daarom hogere EU-uitgaven via uitgifte van gemeenschappelijke EU-schuld. Dit is een politieke afweging. Gemeenschappelijk schuld papier kan het voordeel hebben van een *safe asset*, wat bijdraagt aan de verdieping van kapitaalmarkten. En het kan leiden tot lagere gemiddelde financieringskosten. Dat laatste geldt echter niet voor elk land, waaronder Nederland. Ook leidt gemeenschappelijke EU-schuld tot meer risicodeling. En voordat de route van gemeenschappelijke schuld financiering wordt bewandeld, zijn er andere stappen die gezet kunnen worden om de structurele positie van de Europese economie te versterken.

In elk geval is het gewenst dat meer EU-schuld hand in hand gaat met lagere nationale schuldratio's. Anders neemt de totale schuldenlast alleen maar toe. Volgens DNB zouden de Europese begrotingsregels daarom een snellere daling van nationale schuldquotes moeten behelzen, als wordt besloten tot meer systematische uitgifte van EU-schuld.

En hiermee wil ik mijn inleiding afsluiten.